

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΟΥ Α' ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΘΕΜΑ: Η ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ

30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ-1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1985

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Εκδοτικός Οίκος: Αφοι Π. ΣΑΚΚΟΥΛΑ
Αθήνα 1987

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ

ΝΕΣΤΟΡΑ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗ

Επικ. Καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΠΙΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΟΙΝΗΣ ΚΑΙ ΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΑ

Θα ήθελα με την παρεμβασή μου αυτή να συμβάλω στη διευκρίνιση ενός εγκληματολογικού ζητήματος σχετικού με τη δικαστική επιμέτρηση της Ποινής. Πρόκειται για το ευρύτερο *πρόβλημα του στιγματισμού*. Ακούστηκε χθες στην αίθουσα αυτή η άποψη ότι ο στιγματισμός του εγκληματία είναι ένα φυσικό επακόλουθο της ποινής, ίσως και ένα στοιχείο της εννοίας της, έτσι ώστε η όλη ενασχόληση με το πρόβλημα αυτό να φαίνεται περιττή, ιδίως από την άποψη της επιμετρήσεως της ποινής.

Το πρόβλημα του στιγματισμού είναι ωστόσο πολύ ευρύτερο και σοβαρότερο, από όσο τοποθετείται με την άποψη αυτή. *Ευρύτερο*, διότι περιλαμβάνει συνέπειες υλικές, ηθικές αλλά και ψυχολογικές για το ίδιο το άτομο όχι μόνο κατά την καταδίκη του και την επιμέτρηση της ποινής του, αλλά *πριν* από την καταδίκη του (π.χ. διαπόμπευσή του από γείτονες, γνωστούς ή και από τις εφημερίδες όταν συλλαμβάνεται και οδηγείται στην εισαγγελία) και ακόμη *μετά* από την καταδίκη και την έκτιση της ποινής του (π.χ. δυσχέρειες για εξεύρεση εργασίας λόγω του μη λευκού ποινικού μητρώου, συμβιβασμός του καταδικαζόμενου με την ιδέα ότι είναι «εγκληματίας», προορισμένος να διαπράξει και άλλες αξιόποινες πράξεις), συνέπειες που προφανώς κατά κανένα τρόπο δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι απορρέουν από την έννοια της ποινής ως αποδοκιμασίας για την αποδεδειγμένα τελεσθείσα εγκληματική πράξη και μόνο γι' αυτήν. *Σοβαρότερο*, διότι και *κατά* την ίδια την κατάγνωση της ποινής, που μας ενδιαφέρει εδώ ειδικότερα, οι συνέπειες από μία τυχόν (βαριά) καταδίκη του κατηγορούμενου είναι άδικο και παράλογο να μη λαμβάνονται καθόλου υπ' όψη από τον νομοθέτη και τον εφαρμοστή του δικαίου. Πράγματι, οι αρνητικές συνέπειες που μπορεί να έχει μια τέτοια καταδίκη στην επαγγελματική, την οικογενειακή, την κοινωνική και την ψυχική του ζωή, η γενικότερη με άλλα λόγια αποκοινωνικοποίηση και περιθωριοποίηση του καταδικαζόμενου, είναι ένα πρόβλημα που δεν ξεπερνιέται απλά με τον αφορισμό ότι πρόκειται για φυσικό επακόλουθο της ποινής, αλλά που πρέπει, νομίζω, ν' αποτελεί στοιχείο δικαστικής συνεκτιμήσεως τόσο για την απόφαση γύρω από το *εάν* της επιβολής ποινής, στο μέτρο που αυτό το επιτρέπει ο νόμος (π.χ. α' 469-2 γαλλΚΠοινΔ, κεφ. 33.4.3 σουηδΓΚ, § 42 αυστρΓΚ), όσο και για την απόφαση γύρω από το *είδος*, το *ύψος* και τον *τρόπο εκτίσεως* της ποινής, δηλ. την επιμέτρησή της *lato sensu* (προβλ. §

46.1 εδ. β' γερμΓΚ: σημαντικό είναι ότι στο ελληνικό δίκαιο δεν υπάρχει αντιστοιχη ρύθμιση. Έχει άλλωστε διαπιστωθεί από επιστημονικές έρευνες ότι πολλά άτομα που σε νεαρή ιδίως ηλικία (14-20 ετών) διαπράττουν κάποιο μικροαδίκημα (κλοπή μηχανοκίνητου μεταφορικού μέσου) σπάνια απασχολούν τη δικαιοσύνη στο μετέπειτα χρονικό διάστημα των 10 ετών, εκτός εάν γίνουν αντικείμενο κοινωνικού στιγματισμού, ή, ακόμη χειρότερα, εάν εγκλεισθούν σε κάποιο σωφρονιστικό ίδρυμα ή κατάσταση (έρευνα *Fr. Schulenburg, Minderjährige als Täter von Kraftfahrzeug - Diebstahl und Kraftfahrzeug - Missbrauch*, Berlin: Duncker & Humblot, 1973· Πρβλ και *D.J. West D.P. Farrington, The Delinquent Way of Life*, London: Heinemann, 1977 [Cambridge Studies in Criminology, τ. XXXV]).

Υπό τα δεδομένα λοιπόν αυτά είναι νομίζω ιδιαίτερα ενθαρρυντικό το γεγονός ότι και οι έλληνες δικαστές και εισαγγελείς, τουλάχιστον από συζητήσεις που είχα μαζί τους, λαμβάνουν προσωπικά υπ' όψη τους τις αρνητικές επιδράσεις μιας ποινικής καταδίκης στη ζωή ενός προσώπου, αλλά και οι έλληνες επιστήμονες, προπορευόμενοι ίσως και αλλοδαπών συναδέλφων τους, υποστηρίζουν σθεναρά την άποψη ότι «η δικαία και ίση ποινική μεταχείρισις οφείλει να εγκαταλείπεται τουλάχιστον καθ' ο μέτρον η ποινή όχι μόνον δεν κοινωνικοποιεί, αλλ' αντιθέτως αποκοινωνικοποιεί εκείνον εναντίον του οποίου επιβάλλεται» (*N.K. Ανδρουλάκη, Πιν. Δίκαιον, Γεν. Μέρος, Α', Αθήναι/Κομοτηνή: Α.Ν. Σάκκουλας, 1982, σελ 94*). Και ίσως από την άποψη αυτή το χάσμα μεταξύ θεωρίας και πράξεως, στο οποίο αναφέρθηκαν κάποιοι συναδέλφοι, να μη είναι τόσο ευρύ, όσο εκ πρώτης όψεως φαίνεται.